

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Τέλος πάντων, το μυστικό της εταιρείας άρχισε να διαδίδεται σε κάθε λογής ανθρώπους, και καλούς και κακούς, και βιαστήκαμε να ξεκινήσουμε μίαν ώρα αρχύτερα την Επανάσταση. Ο Ντιόγος το μαρτύρησε στον Αλή Πασά. Έτσι λοιπόν στις 3 Ιανουαρίου 1821 αναχώρησα από τη Ζάκυνθο και στις 6 Ιανουαρίου¹ έφτασα στην Σκαρδαμούλα² στον φίλο του πατέρα μου καπετάν Παναγιώτη Μούρτζινο.³ Το κίνημά μας έγινε στις 22 Μαρτίου στην Καλαμάτα. Από τις 6 Ιανουαρίου έως τις 22 Μαρτίου, προσπάθησα να ενώσουμε διάφορα σπίτια Μανιάτικα κατά τη συνήθειά τους, και τους ενώσαμε, τους αδελφώσαμε. Έστειλα και στις επαρχίες Μεσσηνίας, Μυστρά, Καρύταινας, Φαναριού, Λεονταριού, Αρκαδίας, Τριπολιτσάς και ήρθαν εκεί που βρισκόμουν, και τους έλεγα να είναι έτοιμοι την ημέρα του Ευαγγελισμού και κάθε επαρχία να κινηθεί εναντίον των Τούρκων των τοπικών και να τους πολιορκήσουν στα διάφορα φρούρια. Οι Αρκαδιανοί να πολιορκήσουν το Νεόκαστρο, οι Μοθωναίοι τη Μοθώνη⁴ και ούτω καθεξής.

Αφού προετοιμαστήκαμε και συναγροικηθήκαμε⁴ ο Ζαΐμης⁵ με τους άλλους – αναγκασμένοι να πάνε στην Τριπολιτσά ή να μείνουν έτσι – χτύπησαν τον βοϊβόδα των Καλαβρύτων. Οι Τούρκοι έμαθαν ότι ήρθα και νόμιζαν ότι ήρθα με πέντε – έξι χιλιάδες. Εγώ ήμουν με τέσσερις. Ήρθαν Αρκαδιανοί και Μυστριώτες Τούρκοι ντυμένοι ραγιάδες, για να δουν με πόσους ήμουν. Εγώ έπαιζα τις αμάδες και γύρισαν πίσω και έλεγαν: «Βρήκαμε έναν γέρο και έπαιζε τις αμάδες».

Έτσι λοιπόν, πήγα στον Μούρτζινο, ως φίλο του πατέρα μου. Ο Μαυρομιχάλης⁶ είχε το όνομα Μπέης, αλλά ο Μούρτζινος είχε τη δύναμη στη Μάνη. Ρωτήθηκε τότε ο Μαυρομιχάλης για τον ερχομό μου και απάντησε ότι δυστύχησα στη Ζάκυνθο, ότι ήρθα στη Μάνη για να με βοηθήσουν οι φίλοι μου και ότι θα επέστρεφα πίσω. Σ' αυτό φέρθηκε πολύ καλά, και δεν είναι αλήθεια ότι με πρόδωσε στους Τούρκους. Δεν είχε τη δύναμη να το κάνει και να το 'θελε. Εκτός της φιλίας που είχαμε με τον Μούρτζινο, είναι συνήθεια στη Μάνη να υπερασπίζονται όσους καταφεύγουν στην οικία τους.

Στις 23 Μαρτίου πιάσαμε τους Τούρκους στην Καλαμάτα, τον Αρναούτογλου, σημαντικό Τούρκο της Τριπολιτσάς. Ήμασταν δύο χιλιάδες Μανιάτες, ο Πετρόμπεης, ο Μούρτζινος, ο Κυβέλος, από τη δυτική Σπάρτη. Οι Τούρκοι που είχαν μείνει ήταν εκατό, αλλά ακουγόταν ότι ήταν δέκα χιλιάδες. Η ανατολική Σπάρτη κινήθηκε την ίδια ώρα. Ο Τζανετάκης με την Κακαβουλιά⁸ κινήθηκε για τον Μυστρά. Οι Τούρκοι της Μπαρδούνιας⁷ και του Μυστρά έφυγαν, τραβήχτηκαν στην Τριπολιτσά. Οι Τούρκοι είχαν υποψιαστεί και προσκάλεσαν τους προεστούς και τους δεσποτάδες και εκείνοι πήγαν. Ήταν αρχές Μαρτίου. Δεν τους σκότωσαν. Οι Σπαρτιάτες, αφού πήραν λάφυρα, προχώρησαν και πολιορκήσαν τη Μονεμβασιά.

¹ Την ίδια μέρα αναχωρεί ο Χουρσίτ Πασάς από την Πελοπόννησο για την Ήπειρο

² ενν. την Καρδαμύλη

³ Οπλαρχηγός, της οικογένειας Μούρτζινο – Τρουπάκη, αντίπαλου δέους των Μαυρομιχαιίων στη Μάνη

⁴ Μεθώνη

⁵ συνεννοηθήκαμε

⁶ Ανδρέας Ζαΐμης, 1791-1840, αγωνιστής της επανάστασης, γόνος της ιστορικής οικογένειας των Ζαΐμηδων, διετέλεσε και πρωθυπουργός της νεοσύστατης Ελλάδας

⁷ Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, 1773-1848, γόνος ιστορικής οικογένειας της Μάνης, οπλαρχηγός και πολιτικός

⁸ μέση Μάνη

⁷ Τα Μπαρδούνια ή Βαρδούνια είναι στις ανατολικές πλαγιές του Ταυγέτου, στη Λακωνία

¹⁰ Εννοεί τον Κανέλλο Δεληγιάννη, πρόκριτο της Αρκαδίας

Στην Καλαμάτα κάναμε συνέλευση, προς τα πού να πρωτοστείλουμε τα στρατεύματα. Οι Καλαματιανοί κατάφεραν τον Μπέη να πάμε στην Κορώνη, για να μη βάλουν σπαθί οι Τούρκοι στους Χριστιανούς. Εγώ δεν συμφώνησα, είπα να πάμε στην παλαιά Αρκαδία, στο κέντρο, για να βοηθάμε τους άλλους. Τότε τους είπα: «Εάν μου δώσετε βοήθεια από τούτο το στράτευμα, καλώς, διαφορετικά αναχωρώ να πάω στο κέντρο». Είχα λάβει γράμμα από τον Κανέλλο.¹⁰ Με προσκαλούσε λέγοντας ότι είχε δέκα χιλιάδες άρματα, και πρότεινε να μπω επικεφαλής. Του Μούρτζινου αρρώστησε το παιδί του, ο Διονύσιος, και έτσι δεν κίνησαν όλοι οι Μανιάτες. Έλαβα διακόσιους απ' αυτόν και εβδομήντα από τον Μπέη με τον καπετάν Βοϊδή και με τριάντα δικούς μου γίναμε τριακόσιοι. Έκοψα αμέσως δύο σημαίες με σταυρό και ξεκίνησα. Οι Ανδρουσιανοί Τούρκοι, τριακόσιοι εξήντα άνδρες, όταν έμαθαν ότι είμαστε ασκέρι, έφυγαν και πήγαν στα κάστρα της Μεσσηνίας. Κινώντας εγώ, είχαν μια προθυμία οι Έλληνες, και όλοι έκαναν δέηση και ευχαριστίες κρατώντας εικόνες. Μου ερχόταν να κλάψω ...από την προθυμία που έβλεπα. Οι ιερείς έκαναν δέηση. Στον ποταμό της Καλαμάτας αλληλοασπαστήκαμε και κινήσαμε.

Κολοκοτρώνης Θεόδωρος, *Διήγησις Συμβάντων της Ελληνικής Φυλής από τα 1770 έως τα 1836*, επιμ. Φλώρα Βγόντζα – Ελένη Φιλοθέη Καλαθά, εκδ. Εν Πλω, Αθήνα 2021, σελ. 61-63